

درس گفتار فروید و نظریه‌ی اجتماعی دکتر آرش حیدری

گزارش از: مینا یوسفی

انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات (دفتر استانی اصفهان) در همکاری با گروه علوم اجتماعی و انجمن علمی روانشناسی دانشگاه اصفهان در روز نخست نشست تخصصی روانکاوی و نظریه‌ی اجتماعی که در 29 مهرماه 1396 در تالار مهر علیزاده‌ی دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان برگزار شد، میزبان دکتر آرش حیدری، دانش‌آموخته‌ی جامعه‌شناسی بود و استاد دانشگاه علامه طباطبایی طی درسگفتاری پیرامون "فروید و نظریه‌ی اجتماعی" به ایراد سخنرانی و پاسخ به پرسش‌های شرکت‌کنندگان در نشست تخصصی پرداخت.

نخستین بخش این گفتار با عنوان "مضامین اجتماعی روانکاوی" ارائه شد و سخنران، مباحث خود را با توضیحاتی پیرامون روانشناسی‌گری و موانع پیش آمده در علوم انسانی آغاز کرد. وی در ادامه، صورت‌بندی فروید در مقام فیلسوف و همچنین ایرادات، ابهامات و توهّمات رایج در مورد نظریه‌های فروید را تشریح کرد. پس‌از آن ایشان به توضیحاتی راجع به دستگاه روان از نظرگاه فروید، نهاد (Id)، خود (Ego) و فرا خود (Super Ego) و دوگانه‌ها و مسئله‌ی خودآگاه و ناخودآگاه در روانکاوی و نظریه‌ی اجتماعی پرداخت. این قسمت از سخنان دکتر حیدری با تشریح و ذکر مثال‌هایی در مورد لذت و رنج، مرگ، زندگی، فانتزی و ویرانگری به پایان رسید.

در قسمت دوم این جلسه، با عنوان "فروید و مکتب فرانکفورت" مقالات و کتاب‌هایی مانند گریز از آزادی (نوشته‌ی اریک فروم)، تمدن و ملالت‌های آن (نوشته‌ی فروید) و ... مورد اشاره قرار گرفتند و شماری از کتب و مجلات پیرامون مبحث مورد اشاره برای مطالعات بیشتر در این زمینه معرفی شد. همچنین دکتر حیدری در این بخش توضیحاتی در زمینه‌ی رؤیا، واقعیت و مرز بین این دو ارائه کرد. در توضیح عنوان این بخش، وی تأکید داشت که: تأثیر گسترده‌ی نظریات فروید بر مکتب فرانکفورت در کتاب اروس و تمدن (نوشته‌ی مارکوزه) به‌خوبی مشهود است.

سومین بخش از این نشست با عنوان "فروید و ساختارگرایی" ادامه پیدا کرد. در این بخش، مکاتب و اندیشه‌های نوینی که متأثر از فروید است (مثل هنر و زیبایی‌شناسی) توضیح داده شد و آثار هنری کسانی چون میکال آنژ و داوینچی و ابعاد و جنبه‌های روانی آن تشریح گردید. در ادامه، سخنران جلسه توضیحاتی در زمینه‌ی مکانیسم‌های دفاعی در برخورد با غرایز و نیازها (موفقیت در برخورد یا عدم موفقیت) بیان فرمود.

در بخش پایانی نیز که تحت عنوان "خوانش لاکانی از فروید و اندیشه‌های متأخر" برگزار شد ایماژ، ایدئولوژی و وجوه آن مورد بررسی قرار گرفت. در این بخش، سخنران به بیان بیشتر مثال‌های عینی از جامعه‌ی ایرانی نیز پرداخت. روز اول "نشست تخصصی روانکاوی و نظریه‌ی اجتماعی" با پرسش و پاسخ شرکت‌کنندگان در نشست از دکتر آرش حیدری به پایان رسید.